

Un mandat singular a la Figueres de la Transició

L'Ajuntament de 1979 va tenir tres alcaldes, els enrenous de la neteja al barri de la comunitat gitana i el canvi de nom de la plaça Gala-Dalí

Presa de possessió d'Eduard Puig Vayreda, el 2 de setembre de 1980.

Els dies 4 i 5 d'octubre del 2019 es va celebrar, a l'auditori dels Caputxins de Figueres, el Congrés d'homenatge a Eduard Puig Vayreda Des del banc del general mirant el Futur organitzat per l'Institut d'Estudis Empordanesos. De la ponència "Política municipal en el context de la democràcia", es posà de manifest la singularitat, ara ja històrica, d'aquell primer mandat municipal de 1979 després de l' dictadura franquista, en el qual Eduard Puig Vayreda en va ser el tercer i definitiu alcalde fins al final de la legislatura.

A les eleccions municipals celebrades el 3 d'abril del 1979 a Figueres, el resultat de vots ajustat va mantenir la incertesa en els primers moments sobre qui seria l'alcalde de la ciutat. El repartiment de regidors va ser PSC-PSOE (7), CiU (5), Centristes de Catalunya-UCD (5), PSUC (2), ERC i Front Nacional (1), Grup Independent de Dretes (1).

Finalment, els partits catalanistes es posaren d'acord, i el dia 23 d'abril proclamaren alcalde al socialista Josep Maria Ametlla Peris. El seu mandat no va durar gaire, ja que el dia 13 de juliol, en el Ple extraordinari celebrat en el Consistori, es va acceptar la renúncia d'Ametlla, forçada pel seu propi partit. Situació provocada per les greus discrepàncies entre l'alcalde i l'executiva local socialista, un fet agreujat per la legislació vigent sobre eleccions locals donava un paper preeminent als partits en el control de les decisions i actuacions dels regidors a l'Ajuntament, fet amb el qual Ametlla no estava gens d'acord.

El 20 de juliol, Miquel Esteba Caireta fou proclamat alcalde amb els vots del seu partit, Convergència i Unió, a més dels de Centristes de Catalunya-UCD, ERC i Front Nacional i el Grup Independent de Dretes. Un any i escaig més tard, una vegada més, es repeteix la situació amb la dimissió de Miquel Esteba també per divergències polítiques amb el partit. Aquesta fou acceptada en el Ple extraordinari del 5 d'agost del 1980.

La incertesa va tornar a planar per la Casa de la Vila i, amb un viatge dels Centristes a la Moncloa pel mig, el 2 de setembre va ser proclamat batlle Eduard Puig Vayreda.

L'objectiu principal del nou alcalde, com a figuerenc de tota la vida i pel sentit de la responsabilitat i de l'autoritat que tenia, va ser la de trencar aquesta dinàmica d'instabilitat per tornar a prestigiar la política municipal i poder arribar al final del mandat amb tota la normalitat democràtica possible. Es va servir d'un govern d'unitat que va saber formar i mantenir gràcies a la cultura del pacte i l'entesa que ja havia practicat d'ençà dels temps de la Taula Democràtica i de l'Assemblea de Catalunya. No va ser un acabament de mandat gens fàcil, però va arribar al final assolint els objectius prefixats com l'aprovació del nou Pla d'Ordenació Urbana, la compra del teatre El Jardí, de la Torre Gorgot i la construcció del casal dels jubilats.

Paral·lelament, dues decisions de l'Ajuntament en aquest període, qualificades posteriorment per Puig Vayreda com a «errors de joventut democràtica», sacsejaren l'opinió pública figuerenca. La primera es va gestar en el Ple de l'Ajuntament del 5 de juny del 1979, amb l'anunci a exposició pública del canvi de nom de diversos carrers i places, entre elles la plaça Gala- Salvador Dalí, que es passava a dir plaça del Teatre. Aquesta actuació es produïa en el marc de la campanya de retolació en català i canvi de noms de la via pública, seguint la recomanació del Departament de Governació de la Generalitat en el sentit de retornar-los el seu nom tradicional.

Aquest canvi de nom, atesa la popularitat de Salvador Dalí, va provocar un gran rebombori mediàtic nacional i internacional, i s'organitzà una recollida de signatures en contra de la decisió, amb la instal·lació d'una taula amb el retrat del pintor alcarrer Joan Maragall, davant d'una coneguda galeria d'art de la ciutat. La portaveu de la comissió informativa d'Ensenyament i Cultura, Maria Rosa Ymbert, va rebre reiterats i greus insults, i la proposta fou retirada en el Ple de l'Ajuntament passats els preceptius quinze dies d'exposició pública.

L'altre afer que va crear una viva polèmica ciutadana en el primer mandat iniciat el 1979 va ser l'anomenada Operació neteja al barri on vivia la comunitat gitana. El dia 17 de març del 1981, a les set del matí i sense prèvia notificació, va començar l'operatiu amb un avís mitjançant megafonia que instava els veïns a desallotjar les caravanes i furgonetes on dormien, envoltats d'un nombrós contingent de la Policia Municipal, de forces antiavalots de la Policia Nacional, Guàrdia Civil, Bombers i de camions de neteja.

A continuació, gran part d'aquests habitatges rudimentaris es traslladaren a uns terrenys propers on foren aixafats amb maquinària pesada. En uns camps a tocar, en els quals algunes famílies gitanes estaven de lloguer, hi tenien una gran quantitat de ferralla, cartró i barraques amb bestiar, que un cop desallotjades foren cremades pels Bombers. Mossèn Jesús Franco, rector de la Parròquia del Bon Pastor, va declarar que encara que estava d'acord amb el tema neteja, estava totalment en contra de la manera en què l'operació s'havia realitzat, ja que hagués calgut fer-se «amb el consens de totes les parts implicades». Representants del mateix poble gitano, d'Assistència Social, de la Parròquia, que ja feia temps que hi treballava i de l'Ajuntament. Es va celebrar un Ple especial per determinar les responsabilitats i el tinent alcalde Paco González, encarregat de Govern local, en va ser responsabilitzat en l'àmbit del consistori. Va superar el vot de censura demanat pels regidors comunistes i socialistes, però va ser relegat a l'ostracisme polític tota la resta de mandat que quedava. Aquest entrebanc va fer necessària l'entrada al govern municipal dels socialistes, per apuntalar la delicada situació política que va provocar l'afer.

La gestió a l'alcaldia de gran part d'aquest període municipal singular realitzada per l'Eduard Puig Vayreda, tot i no ser un batlle gaire popular, va servir per aplanar considerablement el camí a la seva coalició electoral, Convergència i Unió, ja que, encapçalada posteriorment per Marià Lorca i Bard, va aconseguir l'hegemonia a l'alcaldia en les tres eleccions municipals següents.

Font del document:

https://www.emporda.info/comarca/2021/04/13/mandat-singular-figueres-transicio/492733.html?utm_source=rss